

Sygn. akt III AUa 616/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Romana Mrotek (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2015 r. w Szczecinie

sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych A. G., A. S., M. J., Ł. S., T. T.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 maja 2014 r. sygn. akt VI U 666/13

1. oddala apelację,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz płatnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak

Sygn. akt III AUa 616/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie M. J. podlegającemu ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2010 r.: za listopad – 854,98 zł, za grudzień – 2.503,48 zł, w 2011 r.: za styczeń – 2.758,98 zł, za luty – 2.516,66 zł, za marzec – 3.877,06 zł, za kwiecień – 3.071,66 zł, za maj – 4.717,61 zł, za czerwiec – 4.282,76 zł,

za lipiec – 2.424,69 zł, za sierpień – 3.495,16 zł, za wrzesień – 3.179,81 zł, za październik – 5.199,50 zł, za listopad – 3.256,02 zł, za grudzień – 3.685,66 zł, w styczniu 2012 r. – 2.998,66 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 28 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie T. T. podlegającemu ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2011 r.: za maj – 3.629,11 zł, za czerwiec – 5.733,72 zł, za lipiec – 3.719,83 zł, za sierpień – 4.669,66 zł, za wrzesień – 5.236,45 zł, za październik – 5.747,96 zł, za listopad – 4.257,75 zł, za grudzień – 5.317,32 zł, w styczniu 2012 r. – 3.768,26 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 28 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie Ł. S. podlegającemu ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wynosi odpowiednio w 2010 r.: za styczeń – 1.594,44 zł, za luty – 3.372,48 zł, za marzec – 6.372,48 zł, za kwiecień – 4.039,48 zł, za maj – 3.900,98 zł, czerwiec – 3.672,48 zł, za lipiec – 3.979,98 zł, za sierpień – 4.352,48 zł, za wrzesień – 3.964,48 zł, za październik – 4.152,98 zł, za listopad – 3.964,48 zł, za grudzień – 4.092,90 zł, w 2011 r.: za styczeń – 6.369,90 zł, za luty – 6.172,66 zł, za marzec – 6.222,66 zł, za kwiecień – 6.222,66 zł, za maj – 6.272,66 zł, za czerwiec – 6.322,66 zł, za lipiec – 4.936,66 zł, za sierpień – 6.522,66 zł, za wrzesień – 6.522,66 zł, za październik – 8.159,24 zł, za listopad – 3.822,66 zł, za grudzień – 5.178,10 zł, w styczniu 2012 r. – 3.822,66 zł. Organ rentowy ustalił odpowiednio wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne.

W uzasadnieniu wskazanych decyzji organ rentowy wskazał, że płatnik składek (...) spółka z o.o. z siedzibą w S. zawarła z A. G. w dniach 2 stycznia 2010 r. i 2 stycznia 2012 r. umowy na czas nieokreślony, których przedmiotem było wykonanie usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu. Wykonanie projektu graficznego następowało z wykorzystaniem materiałów i narzędzi należących do płatnika. Organ rentowy wskazał, iż do realizacji zadań zleceniobiorca A. G. zatrudniał na podstawie umów o dzieło zainteresowanych, którzy w tym samym czasie byli pracownikami Spółki (...) Sp. z o.o. w S.. Organ rentowy uznał, że zainteresowani są pracownikami spółki (...) Sp. z o.o. w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż w ramach umów zawartych z osobą trzecią świadczyli usługi na rzecz pracodawcy, z którym pozostawali w stosunku pracy. Według organu rentowego konsekwencją takiego ustalenia było uznanie, iż spółka (...) jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanych z tytułu umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią.

W odwołaniach od decyzji spółka (...) Sp. z o.o. w S. wniosła o ich uchylenie, zarzucając organowi rentowemu naruszenie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, ustawy prawo autorskie i prawa pokrewne oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu odwołań wskazano, iż Spółka współpracuje z A. G. prowadzącym działalność gospodarczą jako osobą fizyczną. W ramach prowadzonej działalności (produkcja etykiet na produkty spożywcze) spółka nabywa od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (m.in. od A. G.) projekty artystów – grafików, rysowników oraz animatorów, następnie są one przedstawiane partnerowi strategicznemu spółki (dużej sieci handlowej), która wybiera określony wzór. Po akceptacji projekt uzupełniany jest o napisy zgodnie z ustaleniami z klientem, a następnie sprzedawany w postaci wielonakładowej etykiety na produkty handlowe. Odwołująca wskazała, iż zainteresowani są pracownikami Spółki: M. J. od 19 listopada 2010 r. na stanowisku grafika, T. T. od dnia 1 kwietnia 2010 r. na stanowisku projektanta, Ł. S. na stanowisku grafika. Wykonują oni pracę techniczną - rutynową, szablonową nie mającą charakteru indywidualnego. Spółka wskazała, iż jako pracodawca zatrudniający zainteresowanych na umowę o pracę nie zlecała im projektów objętych ochroną ustawy o prawach autorskich, zainteresowani nie wykonywali na jej rzecz dzieła w sensie wytworu. Odwołująca wskazała, iż jest w tym przypadku jedynie nabywcą wykonanych dzieł od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Spółka wskazała, iż zainteresowani wykonując projekty artystyczne tworzyli dzieła podlegające ochronie autorskiej, ich sprzedaż pociągała za sobą określenie pól eksploatacji, podkreślając, iż odwołująca nie ma w zakresie swojej działalności gospodarczej działalności twórczej. Spółka podkreśliła, iż umowa o dzieło została zawarta z innym

podmiotem, który mógł zbyć dzieło, gdyż dzieło wykonane było na zamówienie nabywcy, który zapłacił twórcy wynagrodzenie wraz z uzyskaniem praw autorskich materialnych.

Precyzując swoje stanowisko w trakcie rozprawy w dniu 24 kwietnia 2014 r. Spółka oświadczyła, że pod względem rachunkowym nie kwestionuje kwot wskazanych w zaskarżonych decyzjach (k. 229 verte).

W odpowiedzi na odwołania płatnika Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy wskazał, iż w odwołaniu przeważają zarzuty oraz rozważania prawne odnoszące się do kwestii zasadności zawierania umów o dzieło a nie umów o pracę z artystami grafikami, natomiast ZUS w zaskarżonej decyzji nie kwestionował ani zasadności zawierania przedmiotowych umów o dzieło, ani nie wskazał na konieczność zatrudniania przez płatnika grafików na podstawie umów o dzieło. Organ rentowy wskazał, iż istota rozstrzygnięcia sprowadzała się do uznania, iż jeżeli ubezpieczony w ramach takiej umowy, zawartej z podmiotem trzecim, wykonuje pracę na rzecz swego pracodawcy, to zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest traktowany na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych jedynie jako pracownik.

Postanowieniami z dnia 21 października 2013 r. na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył wszystkie powyższe sprawy do łącznego rozpoznania i wyrokowania.

Postanowieniem z dnia 21 października 2013 r. na podstawie art. 477¹¹ k.p.c. Sąd wezwał A. G. i A. S. do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych.

Zainteresowany M. J. w piśmie procesowym z dnia 4 czerwca 2013r. wskazał, iż umowy zawarte z A. G. nie mogą być traktowane jako umowy z firmą (...) spółką z o.o., gdyż ich przedmiot był zupełnie inny, a ich realizacja stanowiła przejaw swobody zawierania umów, ponadto były umowami rezultatu.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 26 maja 2014 r.:

I. zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne T. T. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez T. T. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 1 kwietnia 2011r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011r. (w kwocie 2243,11 zł), z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2011r. (w kwocie 4347,72 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 czerwca 2011r. (w kwocie 3719,83 zł);

II. zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. J. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez M. J. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 2 listopada 2010r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 grudnia 2010r. (w kwocie 1372,98 zł), 3 stycznia 2011r. (w kwocie 1130,66 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 marca 2011r. (w kwocie 1685,66 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 kwietnia 2011r. (w kwocie 3331,61 zł);

III. zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne Ł. S. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - przychody uzyskane przez Ł. S. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 4 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 2644,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 2832,98 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 czerwca 2011r. (w kwocie 4936,66 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 lipca 2011r. (w kwocie 5136,66 zł);

IV. oddalił odwołania w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił, że (...) spółka z o.o. w S. prowadzi działalność przy ul. (...) w S.. Wspólnikami spółki a zarazem członkami jej zarządu są A. G. oraz A. S..

Zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym przedmiotem działalności spółki jest działalność agencji reklamowej, stosunki międzyludzkie (public relation) i komunikacja oraz pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Spółka tworzy strategie promocyjne, realizuje badania marketingowe, tworzy projekty graficzne, logo, projekty materiałów reklamowych i opakowania m.in. na rzecz firm (...) S.A., Spółki (...), P. M..

Spółka zawarła umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań z (...) spółką z o.o. sp.k., której przedmiotem jest przygotowanie projektów opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) na rynek.

A. G. od 1 stycznia 2005 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą A. G. (...), której przedmiotem jest m.in. działalność agencji reklamowych, pośrednictwo w sprzedaży czasu i miejsca na cele reklamowe w radio i telewizji, pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, pośrednictwo w sprzedaży miejsca na cele reklamowe w mediach elektronicznych, artystyczna i literacka działalność twórcza. A. G. od stycznia 2011 r. prowadzi działalność gospodarczą pod adresem przy ul. (...) w S., w pomieszczeniu wydzierżawionym od spółki (...). A. G., jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) (jako zleceniobiorcę) łączy ze spółką (...) sp. z o.o. w S. (jako zleceniodawcą) dwie, zawarte na czas nieokreślony umowy zlecenia z dnia 2 stycznia 2010 r. oraz z dnia 2 stycznia 2012 r., których przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorcę usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej A. G. zajmuje się tworzeniem rozwiązań graficznych, kreatywnych i strategicznych dla firm i samorządów terytorialnych wszystkich szczebli. A. G. jako przedsiębiorca tworzy własną bazę grafik (portfolio). W tym celu A. G. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawiera umowy cywilnoprawne z artystami grafikami, którzy tworzą dla niego za wynagrodzeniem zamówione projekty graficzne.

Spółka (...) w S. współpracuje z prowadzącym działalność gospodarczą A. G. nabywając od niego niektóre z projektów graficznych znajdujących się w jego bazie projektów. Spółka (...) korzysta również z baz grafik gromadzonych przez inne podmioty (np. (...), (...) itp.). Konkretnie elementy graficzne są wykorzystywane przez spółkę do stworzenia gotowego finalnego projektu graficznego w postaci opakowań dla sieci handlowych, projektów strategii marek, systemu identyfikacji wizualnej.

M. J. od dnia 19 listopada 2010 r. do 31 sierpnia 2012 r. był zatrudniony w spółce (...) w S. na stanowisku grafika w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: zastosowanie koncepcji graficznej Range'u w odniesieniu do nowych produktów w ramach Range'u i różnorodnej mutacji językowej, asortymentowej, wielkościowej i materiałowej opakowań, a w szczególności: przyjęcie zlecenia od pracownika DOK (Dział Obsługi Klienta), dokładne przeanalizowanie materiałów źródłowych i założeń technicznych oraz zgłoszenie ewentualnych wątpliwości, stworzenie projektu opakowania produktu z uwzględnieniem informacji uzyskanych przez DOK, budowanie plików według zasad przekazanych przez dział DTP, kompletowanie katalogu z niezbędnymi plikami źródłowymi umożliwiające szybkie przygotowanie pliku do druku, nanoszenie wszystkich poprawek zgłoszonych przez klienta oraz korektora, wykonywanie pozostałych prac zleconych przez DOK i pracodawcę.

W ramach tego zakresu obowiązków M. J. pracował nad projektami zakupionymi przez spółkę od zewnętrznych podmiotów. W trakcie zatrudnienia w spółce zainteresowany przygotowywał technicznie pliki do druku pod konkretny wymiar, pracując na zakupionych przez spółkę projektach grafik.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 1 listopada 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. M. J. zawarł ponadto z A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu dla produktu S.”: umowa z dnia 2 listopada 2010 r.,

- „wykonanie projektu opakowania”: umowa z dnia 1 grudnia 2010 r., z dnia 1 kwietnia 2011 r., z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011r., z dnia 1 sierpnia 2011 r.,

- „wykonania projektu graficznego” umowa z dnia 3 stycznia 2011 r., z dnia 1 lutego 2011 r., z dnia 1 marca 2011 r., z dnia 1 września 2011 r., z dnia 1 października 2011r., z dnia 1 listopada 2011 r., z dnia 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnego projektu graficznego. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie w trakcie spotkań lub rozmów telefonicznych.

W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, zależną od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, od jakości pracy, od stawki jakiej żądał grafik. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki. Zainteresowany wykonywał projekty po godzinach pracy, najczęściej w domu. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatnym program grupy Adobe bądź oprogramowaniem bezpłatnym: GIMP, INKSCAPE, SCRIBUS. Wykonane dzieło przekazywane było najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po zapoznaniu się z efektem pracy A. G. odbierał dzieło i wypłacał wynagrodzenie. Czasami odbiór następował dopiero po wykonaniu poprawek.

Umowy łączące zainteresowanego z A. G. dotyczyły wykonania konkretnego, nowego projektu graficznego. Wykonane w ramach umowy o dzieło elementy graficzne były wykorzystywane przez A. G. jako elementy innych projektów (wykorzystane do folderów czy stron internetowych) bądź udostępnianie innym podmiotom. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. G. sprzedał Spółce (...) wykonane przez M. J. grafiki:

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 grudnia 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1372,98 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 3 stycznia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1130,66 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 marca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 1685,66 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3331,61 zł).

T. T. od dnia 1 kwietnia 2011 r. do 31 października 2012 r. był zatrudniony w spółce (...) w S. na stanowisku projektanta w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: opracowanie koncepcji graficznej Range'u spełniającej oczekiwania klienta i umożliwiającej jej realizację w procesie multiplikowania, składu DPT i produkcji, w szczególności: przyjęcie zlecenia od pracownika DOK (Dział Obsługi Klienta), opracowywanie koncepcji graficznej i przekazanie ich DOK, stworzenie katalogu z informacjami niezbędnymi do zmian lub odtworzenia projektu w komputerze, właściwe opisywanie plików z projektami uwzględniające aktualną datę zapisania, opisywanie źródeł materiałów umożliwiające zakup źródła, weryfikacja dostępnej bazy zdjęciowej będącej w posiadaniu (...), konsultacja produkcyjna z działem DTP przez wysyłkę Guid'a do klienta, stworzenie projektu opakowania produktu z uwzględnieniem informacji uzyskanych przez DOK, w przypadku prac nad nowym wykrojnikiem konieczność wykonania makiety, budowanie plików wg zasad przekazanych przez dział DTP, opracowanie Guid'a wraz z rozszerzeniem (System Identyfikacji Opakowania), wykonanie wzorca opakowania, wizualizacje, zapisanie w katalogu publicznym niezbędnych danych i plików źródłowych umożliwiających dalszą pracę nad produktem jak i nad kolejnymi produktami w ramach Range'u, dokładne przeanalizowanie materiałów źródłowych i założeń technicznych oraz zgłoszenie do DOK, nanoszenie wszystkich poprawek zgłoszonych przez klienta oraz Korektora.

W ramach tego zakresu obowiązków T. T. pracował nad projektami zakupionymi przez spółkę od zewnętrznych dostawców. W trakcie zatrudnienia w spółce zainteresowany przygotowywał technicznie pliki do druku pod konkretny wymiar, pracując na zakupionych przez spółkę projektach grafik.

W okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. T. T. zawarł ponadto z A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „wykonanie projektu graficznego”: umowa z dnia 1 kwietnia 2011 r., z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011 r., z dnia 1 sierpnia 2011 r., z dnia 1 września 2011 r., z dnia 1 października 2011 r., z dnia 1 listopada 2011 r., z dnia 1 grudnia 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnego projektu graficznego. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie w trakcie spotkań lub rozmów telefonicznych.

W umowach o dzieło strony określały wysokość należnego wynagrodzenia, zależną od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, od jakości pracy, od stawki jakiej żądał grafik. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu grafiki. Zainteresowany T. T. wykonywał projekty po godzinach pracy, najczęściej w domu. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatnym programem grupy Adobe bądź oprogramowaniem bezpłatnym: GIMP, INKSCAPE, SCRIBUS. Wykonane dzieła przekazywane były najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po zapoznaniu się z efektem pracy A. G. odbierał dzieło i wypłacał wynagrodzenie. Czasami odbiór następował dopiero po wykonaniu poprawek.

Umowy łączące zainteresowanego T. T. z A. G. dotyczyły wykonania konkretnego, nowego projektu graficznego. Wykonane w ramach umowy o dzieło elementy graficzne były wykorzystywane przez A. G. jako elementy innych projektów (wykorzystane do folderów czy stron internetowych) bądź udostępnianie innym podmiotom. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. G. sprzedał Spółce (...) wykonane przez T. T. grafiki:

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2243,11 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 4 maja 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4347,72 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 czerwca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 3719,83 zł).

Ł. S. od dnia 11 stycznia 2010 r. do 30 września 2012 r. był zatrudniony w spółce (...) w S. na stanowisku grafika w pełnym (ośmiogodzinnym) wymiarze czasu pracy. Do zakresu jego obowiązków należało: zastosowanie koncepcji graficznej Range'u w odniesieniu do nowych produktów w ramach Range'u i różnorodnej mutacji językowej, asortymentowej, wielkościowej i materiałowej opakowań, a w szczególności: przyjęcie zlecenia od pracownika DOK (Dział Obsługi Klienta), dokładne przeanalizowanie materiałów źródłowych i założeń technicznych oraz zgłoszenie ewentualnych wątpliwości, stworzenie projektu opakowania produktu z uwzględnieniem informacji uzyskanych przez DOK, budowanie plików według zasad przekazanych przez dział DTP, kompletowanie katalogu z niezbędnymi plikami źródłowymi umożliwiające szybkie przygotowanie pliku do druku, nanoszenie wszystkich poprawek zgłoszonych przez klienta oraz korektora, wykonywanie pozostałych prac zleconych przez DOK i pracodawcę.

W ramach tego zakresu obowiązków Ł. S. pracował nad projektami zakupionymi przez spółkę od zewnętrznych dostawców. W trakcie zatrudnienia w spółce zainteresowany przygotowywał technicznie pliki do druku pod konkretny wymiar, pracując na zakupionych przez spółkę projektach grafik.

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. Ł. S. zawarł ponadto z A. G. – jako przedsiębiorcą działającym pod firmą (...) umowy o dzieło, których przedmiot określono jako:

- „opracowanie autorskiej koncepcji projektu graficznego wraz z przekazaniem praw autorskich do projektu ”: umowa z dnia 4 stycznia 2010 r., 4 maja 2010 r., 1 września 2010 r. (umowa o cykl grafik),

- „wykonanie projektu graficznego”: umowa z dnia 1 grudnia 2010 r., z dnia 1 października 2011 r., z dnia 1 listopada 2011 r., z dnia 1 grudnia 2011 r.

- „wykonania projektu opakowania dla firmy (...)”: umowa z dnia 3 stycznia 2011 r., z dnia 1 lutego 2011 r., z dnia 1 marca 2011 r., z dnia 1 kwietnia 2011 r.,

- „wykonania projektu opakowania”: umowa z dnia 4 maja 2011 r., z dnia 1 czerwca 2011 r., z dnia 1 lipca 2011 r., z dnia 1 sierpnia 2011 r., z dnia 1 września 2011 r.

Wszystkie umowy dotyczyły wykonania konkretnego projektu graficznego. Przedmiot umowy każdorazowo był doprecyzowywany przez strony ustnie w trakcie spotkań lub rozmów telefonicznych. Niektóre pisemne umowy o dzieło dotyczyły wykonania cyklu grafik (np. umowa z dnia 1 września 2010r.). W tym ostatnim przypadku strony precyzowały każdą grafikę z osobna i ustalały wynagrodzenie należne za wykonanie poszczególnych grafik.

Wysokość należnego wynagrodzenia zależała od nakładu pracy potrzebnego do stworzenia dzieła, od jakości pracy, od stawki jakiej żądał grafik. Wynagrodzenie wypłacane było zainteresowanemu po wykonaniu zamówionej grafiki. Zainteresowany Ł. S. wykonywał projekty po godzinach pracy, najczęściej w domu. Do wykonania umów niezbędny był komputer wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem graficznym np. płatnym program grupy Adobe bądź oprogramowaniem bezpłatnym: GIMP, INKSCAPE, SCRIBUS. Wykonane dzieła przekazywane były najczęściej w formie elektronicznej na płycie CD lub na pendrive. Po zapoznaniu się z efektem pracy A. G. odbierał dzieło i wypłacał wynagrodzenie. Czasami odbiór następował dopiero po wykonaniu poprawek.

Umowy łączące zainteresowanego Ł. S. z A. G. dotyczyły wykonania konkretnego, nowego projektu graficznego. Wykonane w ramach umowy o dzieło elementy graficzne były wykorzystywane przez A. G. jako elementy innych projektów (wykorzystane do folderów czy stron internetowych) bądź udostępnianie innym podmiotom. Sporządzone przez zainteresowanego projekty wzbogacały bazę danych firmy (...), który nimi dysponował.

Spośród umów będących przedmiotem sporu A. G. sprzedał Spółce (...) wykonane przez Ł. S. grafiki:

(...) (wykonane zgodnie z umową z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2644,48 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 września 2010 r. za wynagrodzeniem w kwocie 2832,98 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 czerwca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 4936,66 zł),

(...) (wykonana zgodnie z umową o dzieło z dnia 1 lipca 2011 r. za wynagrodzeniem w kwocie 5136,66 zł).

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), za pracownika w rozumieniu tej ustawy uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w judykaturze Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką

decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że, będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jego pracy) (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09)

Celem takiej regulacji było, po pierwsze - ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie - ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Podkreśla się również, że na tle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pojęcie pracownika w zakresie ubezpieczenia społecznego nie pokrywa się ściśle z takim pojęciem, jakim posługuje się prawo pracy, a odczytywanie tego przepisu w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej prowadzi do oczywistego wniosku, że rzeczywisty stosunek prawny regulowany wymienionymi w nim umowami cywilnymi, który niepodważalnie istnieje na gruncie prawa cywilnego, nie wywołuje skutków w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r. II UK 279/13).

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi, rentowymi, chorobowymi, wypadkowymi i zdrowotnym tak jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09). Z przepisu art. 18 ust. 1a u.s.u.s. wynika logicznie, iż w odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a u.s.u.s. płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012r., III UK 64/11).

W niniejszej sprawie przesłanką wydania zaskarżonych decyzji było uznanie przez organ rentowy, iż zainteresowani – pomimo formalnego zawierania umów o dzieło z podmiotem trzecim tj. A. G. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...) w istocie faktycznie wykonywali czynności na rzecz spółki (...) w S., z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. W toku postępowania organ rentowy nie kwestionował, że z zainteresowanymi faktycznie zawarto umowy o dzieło, ZUS nie poddawał również w wątpliwość, że w ramach tych umów T. T., M. J. i Ł. S. tworzyli autorskie projekty graficzne. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był beneficjentem pracy zainteresowanych wykonywanej w ramach umów łączących ich z A. G..

Stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy w oparciu o dokumenty złożone przez odwołującą się spółkę, A. G. oraz zgromadzone w aktach przeprowadzonej przez organ rentowy kontroli, a także na podstawie zeznań A. G. oraz A. S.. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia miały w ocenie Sądu Okręgowego zeznania A. G., który wyjaśnił komu przypadały efekty pracy T. T., M. J. i Ł. S. wykonywanej na podstawie umów o dzieło objętych sporem. Jego zeznania były przy tym

jasne i spójne, a nadto korespondowały z dokumentami zebranymi w niniejszej sprawie. Ocena powyższych zeznań, w powiązaniu z pozostałym zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, dała podstawy do częściowego uwzględnienia odwołań.

W ocenie Sądu Okręgowego z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika zaś jasno, iż wprawdzie A. G. łączy ze spółką (...) w S. zawarta na czas nieokreślony umowa zlecenia, której przedmiotem jest wykonanie przez zleceniobiorcę usługi projektowej layoutów opakowań spożywczych wraz z ich częściami składowymi przynależnymi do projektu, jednakże uszło uwadze organu rentowego, iż A. G. prowadzi także własną, samodzielną działalność gospodarczą, jako podmiot odrębny od spółki (...). Efekty umów o dzieło objętych sporem wzbogacały zaś bazę projektów graficznych A. G.. Jak bowiem wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego Spółka (...) Sp. z o.o. w S. zajmuje się wykonywaniem na zlecenie osób trzecich prac polegających na opracowywaniu, projektowaniu, jak również obróbce graficznej i fotograficznej projektów reklamowych, opakowań. Spółka wykonuje m.in. umowę o świadczenie usług w zakresie projektowania opakowań na rzecz (...) spółki z o.o. Sp.k. W ramach tej umowy spółka (...) przygotowuje projekty opakowań produktów w formie pozwalającej na ich wprowadzenie przez (...) do obrotu na rynku. Z kolei A. G. w ramach własnej działalności gospodarczej zajmuje się tworzeniem rozwiązań graficznych, kreatywnych i strategicznych - tworzy bazę projektów graficznych, w której gromadzone są grafiki, elementy dekoracyjne, zdjęcia, motywy tła. Część grafik A. G. zbywa innym podmiotom. Przedsiębiorca wykonuje też konkretne projekty dla rozmaitych firm i samorządów terytorialnych wszystkich szczebli. Z zeznań A. G. wynika, że właśnie w tych celach zawierał umowy cywilnoprawne z T. T., M. J. i Ł. S., którzy tworzyli poszczególne projekty graficzne na jego rzecz.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego spółka (...) współpracuje z prowadzącym działalność gospodarczą A. G. nabywając od niego niektóre z projektów graficznych znajdujących się w posiadanej przez niego bazie projektów. Zeznania A. G. i A. S. wskazujące, iż spółka (...) zakupiła od A. G. tylko niektóre dzieła wykonane w ramach umów o dzieło objętych sporem (wymienione w oświadczeniu z dnia 26 listopada 2013 r.) znajdują potwierdzenie w załączonych do akt protokołach przekazania. Na tej podstawie Sąd ustalił, iż spółka (...) zakupiła wykonane przez M. J. w ramach umów o dzieło projekty: (...), (...), (...) i (...). W przypadku T. T. spółka (...) nabyła od A. G. projekty (...), (...) oraz (...). Natomiast w przypadku zainteresowanego Ł. S. spółce (...) zostały sprzedane projekty (...), (...), (...) i (...). W ocenie Sądu niewątpliwie beneficjentem efektów pracy wykonanej w ramach umów dotyczących wymienionych dzieł T. T., M. J. i Ł. S. stała się spółka (...). Tak więc jedynie przychody otrzymane przez zainteresowanych za wykonanie dzieł (...), (...), (...), (...). (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) powinny być zsumowane z wynagrodzeniem ze stosunku pracy przy ustalaniu podstawy wymiaru składek. W tych bowiem przypadkach T. T., M. J. i Ł. S. jako strony umowy o dzieło mogą zostać uznani stosownie do brzmienia art. 8 ust. 2a za pracowników Spółki (...), która nabyła rezultaty ich pracy. Zwrócić należy uwagę na to, że z zeznań A. G. wynikało jasno, że z wyjątkiem wspomnianych projektów dzieła wykonane przez zainteresowanych były sprzedawane innym podmiotom niż spółka (...), a niektóre wcale nie znalazły jeszcze nabywców.

Sąd Okręgowy podkreślił, że członkowie zarządu spółki (...) wskazali także, że spółka korzysta także z baz elementów graficznych gromadzonych przez inne niż A. G. podmioty. Konkretnie nabywane przez spółkę od podmiotów zewnętrznych elementy graficzne nie stanowią dla niej gotowego produktu, lecz są wykorzystywane do stworzenia odrębnego, finalnego projektu graficznego opakowań dla sieci handlowych, projektów strategii marek, systemu identyfikacji wizualnej. W niniejszym postępowaniu reprezentujący spółkę (...) A. S. oraz A. G. zgodnie oświadczyli, iż jedynie wymienione w piśmie z dnia 26 listopada 2013r dzieła A. G. odsprzedał skarżącej. Fakt zakupu tych dzieł przesądza zaś o tym, iż spółka przejęła rezultaty pracy T. T., M. J. i Ł. S., gdyż ich projekty wzbogacają obecnie bazę spółki i może ona nimi dysponować (wykorzystać, odsprzedać). Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż z większości umów o dzieło objętych sporem skarżąca nie osiągała żadnych korzyści. Zasadniczo stworzone przez zainteresowanych projekty graficzne wzbogacały bowiem tworzoną przez A. G. bazę projektów i były przez niego wykorzystywane lub odsprzedawane innym podmiotom.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw, by powiązać prace wykonywane przez zainteresowanych T. T., M. J. i Ł. S. na podstawie umów o dzieło z wykonywanymi przez nich obowiązkami wynikającymi ze stosunku

pracy w spółce (...). Z wyjaśnień A. G. oraz z zakresu obowiązków zainteresowanych jako pracowników spółki zatrudnionych na stanowiskach projektanta (T. T.) oraz grafika (M. J., Ł. S.) wynika, że zainteresowani w Spółce nie zajmowali się tworzeniem nowych projektów graficznych, jako odrębnych dzieł, lecz wykonywali czynności techniczne, związane z obróbką gotowych już projektów. Zainteresowani pracowali nad projektami zakupionymi przez spółkę od zewnętrznych dostawców, przygotowując technicznie pliki do druku pod konkretny wymiar, pracując na projektach grafików, którzy przekazali projekty Spółce.

Sąd Okręgowy podkreślił, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy była okoliczność, że A. G. jest jednocześnie współnikiem Spółki (...) Sp. z o.o. oraz że prowadzi on działalność gospodarczą w pomieszczeniach wdzierżawionym od tejże Spółki. Niewątpliwe istnienie między tymi podmiotami pewnych powiązań i zależności, nie pozbawia bowiem żadnego z nich odrębności i możliwości samodzielnego podejmowania działań tylko we własnym imieniu i na własny rachunek.

Zdaniem Sądu Okręgowego bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawały nadto kwestie związane z przeniesieniem praw autorskich twórcy w wykonaniu umów cywilnoprawnych. Przedmiotowe umowy o dzieło zawarte przez T. T., M. J. i Ł. S. z A. G. zawierały dyspozycję dotyczącą przeniesienia praw autorskich do wykonanych projektów, co jednakże nie stanowi podstawy do ich zakwalifikowania wyłącznie jako umów o przeniesienie praw autorskich. Kwalifikacja taka byłaby możliwa wyłącznie wtedy, gdyby projekty graficzne były wykonane jeszcze przed zawarciem przedmiotowych umów, a umowy te miałyby wyłącznie na celu przeniesienie praw autorskich do gotowych projektów. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie, gdyż bezspornym pozostaje fakt, że zakres umów zainteresowanych z A. G. obejmował również opracowanie konkretnej grafiki. Przedmiotem tych umów było zatem również wykonanie dzieła, natomiast przeniesienie praw autorskich w żaden sposób nie zmieniało charakteru tych umów.

W procesie nie było kwestionowane, że A. G. i zainteresowanych T. T., M. J. i Ł. S. faktycznie łączyły umowy o dzieło. Poza sporem był również fakt, że w ramach tych umów wykonawcy tworzyli autorskie projekty graficzne. Kwestię sporną stanowiło wyłącznie to, kto był bezpośrednim beneficjentem pracy zainteresowanych wykonywanej w ramach umów łączących ich z A. G.. Organ rentowy stał bowiem na stanowisku, że pomimo formalnego zawierania umów o dzieło z podmiotem trzecim tj. A. G. - w ramach tych umów T. T., M. J. i Ł. S. faktycznie wykonywali pracę bezpośrednio na rzecz spółki (...), z którą w tym czasie pozostawali w stosunku pracy. Z poczynionych przez Sąd ustaleń taka sytuacja miała miejsce jedynie w przypadku umów wymienionych w piśmie z dnia 26 listopada 2013r. (umowa o dzieło zawarta z M. J. w dniach 1 grudnia 2010 r., 3 stycznia 2011 r., 1 marca 2011 r. i 1 kwietnia 2011 r., umowy o dzieło zawarte z T. T. w dniach 1 kwietnia 2011 r., 4 maja 2011 r. i 1 czerwca 2011 r. oraz umowy o dzieło zawarte z Ł. S. w dniach 1 czerwca 2011 r., 1 lipca 2011 r. a także dzieła (...) i (...) wykonane zgodnie z umową z dnia 1 września 2010 r.) Jak wynika z zeznań A. G. umowa z dnia 10 września 2010r. wykonana przez Ł. S. dotyczyła cyklu grafik i obejmowała w istocie uzgodnienia dotyczące wykonania czterech dzieł. Za każdy projekt graficzny ustalono ustnie odrębny termin wykonania i odrębne wynagrodzenie, które było wypłacane po odbiorze. Każda z grafik składająca się na cykl mogła być samodzielnym przedmiotem obrotu. Tak więc A. G. mógł nimi swobodnie dysponować, czego konsekwencją jest fakt sprzedania skarżącej dzieł (...) i (...).

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne T. T. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane przez T. T. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 1 kwietnia 2011r. do 31 grudnia 2011r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 kwietnia 2011r. (w kwocie 2.243,11 zł), z umowy o dzieło z dnia 4 maja 2011 r. (w kwocie 4.347,72 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 czerwca 2011 r. (w kwocie 3.719,83 zł) (punkt I sentencji); zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne M. J. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane przez M. J. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 2 listopada 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 grudnia 2010r. (w kwocie

1.372,98 zł), 3 stycznia 2011r. (w kwocie 1.130,66 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 marca 2011r. (w kwocie 1.685,66 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 kwietnia 2011r. (w kwocie 3.331,61 zł) (punkt II sentencji); zmienił zaskarżoną decyzję nr (...) w ten sposób, że stwierdził, iż nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne Ł. S. - podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. - przychody uzyskane przez Ł. S. na podstawie umów o dzieło łączących go z A. G. w okresie od 4 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2011 r. - z wyjątkiem przychodów z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010 r. (w kwocie 2.644,48 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 września 2010r. (w kwocie 2.832,98 zł), z umowy o dzieło z dnia 1 czerwca 2011r. (w kwocie 4.936,66 zł) oraz z umowy o dzieło dnia 1 lipca 2011r. (w kwocie 5.136,66 zł) (punkt III sentencji). W pozostałym zakresie na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. odwołania jako bezzasadne podlegały oddaleniu (punkt IV sentencji).

Wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia o kosztach procesu bowiem skarżąca jako wygrywająca spór prawie w całości nie wniosła o ich zwrot.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie złożył organ rentowy. Zaskarżył wyrok w części, tj. w pkt I, II, III, zarzucając mu:

- naruszenie przepisu prawa materialnego, mianowicie art» 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. - o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na jego błędnej wykładni i w konsekwencji niewłaściwym zastosowaniu w sytuacji, gdy ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim wykonywali w całości spornych okresach objętych zaskarżonymi decyzjami Zakładu pracę na rzecz swojego pracodawcy (płatnika)

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim, nie wykonywali pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika), w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy, znajdujący się w aktach Zakładu oraz aktach sprawy, nie daje podstaw do dokonania takiej oceny)/

W oparciu o takie zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez oddalenie wszystkich odwołań w całości,
2. zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II Instancji, wg norm przepisanych.

Apelujący zwrócił uwagę, iż Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że w czasie, w którym ubezpieczeni byli zatrudnieni u płatnika na podstawie umowy o pracę, zawierali umowy cywilnoprawne z A. G. w ramach prowadzonej przez niego indywidualnej działalności gospodarczej, których zakres pokrywał się z przedmiotem umów zleceń, które A. G. miał w tym okresie zawarte z (...) sp. z o.o. w S., Sąd I instancji ustalił nadto, że projekty graficzne wykonywane przez ubezpieczonych na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., były umieszczone w jego bazie projektów, do której dostęp miał płatnik w związku z umową zawartą z A. G.. Sąd 1 instancji uznał jednak, że do uznania, iż ubezpieczeni wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy na podstawie umowy zawartej z A. G., tj. w warunkach określonych w art. 8 ust 2a ustawy o s.u.s., konieczne jest, aby któryś z projektów sporządzonych przez ubezpieczonych na podstawie umów zawartych z A. G., został faktycznie wykorzystany przez pracodawcę ubezpieczonych, tj. płatnika. Powyższa wykładnia skutkowałą uznaniem przez Sąd I instancji, iż ubezpieczeni wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy jedynie na podstawie tych umów zawartych z A. G., których projekty stworzone przez ubezpieczonych w wykonaniu tych umów, zostały następnie nabyte przez płatnika. Nadto Sąd I instancji dokonując wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., wprowadził dodatkowy wymóg zastosowania tego przepisu, który w żaden sposób nie wynika z jego treści, tj. aby praca świadczona przez ubezpieczonych na rzecz swojego pracodawcy, na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem trzecim, pokrywała się z zakresem pracy świadczonej na podstawie umowy o pracę.

Podzielając w pełni stanowisko Sądu I instancji, zawarte w pkt IV sentencji, nie sposób przyjąć za zasadne stwierdzenia, iż w pozostałym spornym zakresie (okresie), ubezpieczeni nie wykonywali pracy w warunkach

określonych w art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s. Trzeba bowiem brać pod uwagę specyfikę pracy ubezpieczonych. Nie każdy wszakże projekt graficzny musi się spodobać potencjalnemu odbiorcy (zamawiającemu) i być przez niego wykorzystany. Bezsprzecznie jednak, pracodawca ubezpieczonych - płatnik, w ramach umowy zawartej z A. G., miał dostęp do projektów graficznych wykonanych przez ubezpieczonych na podstawie umów cywilnoprawnych łączących ich z A. G.. Miał więc również potencjalną możliwość ich wykorzystania. Krótko mówiąc mógł dysponować efektami pracy ubezpieczonych i były one do niego skierowane. Nie można więc w takim razie zasadnie stwierdzić, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., nie wykonywali pracy na rzecz swojego pracodawcy (płatnika). Sąd I instancji uznał, że przyjęcie takiego stanu rzeczy jest uzasadnione jedynie w odniesieniu do umów zawartych przez ubezpieczonych z A. G., których projekty opracowane przez ubezpieczonych w wykonaniu tych umów zostały nabyte przez płatnika od A. G.. Jednak należy mieć na względzie to, że wszystkie inne projekty opracowane przez ubezpieczonych w spornym okresie, w dalszym ciągu znajdują się w „bazie projektów” A. G., do której płatnik w dalszym ciągu ma dostęp. Nie jest więc wykluczone, że pierwotnie niewykorzystane przez płatnika projekty, stworzone przez ubezpieczonych na podstawie spornych umów zawartych z A. G., zostaną w przyszłości również wykorzystane. Płatnik ma cały czas do nich dostęp, ma więc taką możliwość. W zależności od potrzeb, może się okazać, że pierwotnie pominięte projekty, zostaną wykorzystane w przyszłości. Wówczas nie będzie już możliwości wydania ponownej decyzji obejmującej okresy pokrywające się z okresami objętymi zaskarżonymi decyzjami Zakładu, co do których nastąpiła zmiana decyzji, gdyż te będą już prawomocne. Jest to Istotny argument przeciwko wykładni art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., zastosowanej przez Sąd I instancji w niniejszej sprawie. Niezasadne jest więc twierdzenie Sądu I instancji, że tylko faktyczne wykorzystanie tych projektów przez płatnika, może skutkować przyjęciem wykonywania pracy przez ubezpieczonych w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s.

W dalszej części uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd I instancji wskazał również, że niektóre z umów zawartych przez ubezpieczonego z A. G., w ogóle nie mogłyby zostać zakwalifikowane z art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., gdyż brak jest podstaw, by powiązać prace wykonywane przez ubezpieczonych na podstawie tych umów z wykonywanymi przez nich na podstawie umowy o pracę. Dokonując takiej oceny, Sąd I instancji wprowadził dodatkowy, nieprzewidziany w art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., wymóg, tj. tożsamość rodzajową pracy wykonywanej na rzecz pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem trzecim, z pracą wykonywaną na podstawie umowy o pracę. Taki warunek nie wynika jednak w żaden sposób z treści art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s. Jest więc warunkiem nieistniejącym. Dlatego też nie powinien być w ogóle brany pod uwagę.

Rolą Zakładu w niniejszej sprawie było więc wykazanie, że ubezpieczeni byli zatrudnieni u płatnika, w tym samym czasie wiązały go umowy cywilnoprawne z A. G.. Ich zakres odpowiadał zakresowi współpracy A. G. z płatnikiem, a płatnik miał możliwość korzystania z efektów pracy ubezpieczonych uzyskiwanych w wyniku realizacji umów cywilnoprawnych łączących ich z A. G.. Wszystkie te okoliczności Zakład wykazał. Mało tego, płatnik od początku postępowania w niniejszej sprawie w żadnym momencie nie kwestionował tego, że ubezpieczeni w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z A. G. wykonywali pracę na jego rzecz, polemizując jedynie we wszystkich pismach procesowych z charakterem umów zawartych z ubezpieczonymi, którego zresztą Zakład w niniejszej sprawie nie kwestionował. Skoro więc płatnik nie wykazał, że nie korzystał z pracy ubezpieczonych wykonywanej przez nich na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z A. G., to powinno to skutkować oddaleniem odwołań w całości. W ocenie Zakładu nie jest konieczne faktyczne wykorzystanie przez płatnika projektów stworzonych przez ubezpieczonych w wykonaniu umów zawartych z A. G.. Wystarczy, że płatnik miał i w dalszym ciągu ma obiektywną możliwość wykorzystania efektów pracy ubezpieczonych na podstawie umowy łączącej płatnika z A. G., a to czyje faktycznie wykorzysta jest bez znaczenia dla uznania wykonywania przez ubezpieczonych pracy w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., w całym okresie objętym zaskarżonymi decyzjami Zakładu.

Odpowiedź na apelację złożył płatnik składek. Wniósł o:

1. oddalenie apelacji w całości,
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz Skarżącej kosztów procesu i zastępstwa prawnego wg norm przepisanych za II instancję.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Prawidłowość rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd pierwszej instancji sprowadza się do oceny, czy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy dokonano trafnej oceny zasadności zgłoszonego roszczenia. Sąd Apelacyjny uznał, iż Sąd Okręgowy w Szczecinie, wydając wyrok w przedmiotowej sprawie, prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonując poprawnej analizy całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i ujawnionych w toku sprawy okoliczności, a dokonana przez Sąd Okręgowy subsumcja pod normy prawne wyników z zaoferowanych przez strony postępowania dowodów była prawidłowa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok, wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe oraz dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w granicach zasad logiki formalnej i doświadczenia życiowego, zgodnie ze swobodną oceną dowodów w myśl art. 233 § 1 k.p.c., a następnie wydał trafny, odpowiadający prawu wyrok. Sąd orzekający wskazał w pisemnych motywach wyroku, jaki stan faktyczny oraz prawny stał się podstawą jego rozstrzygnięcia oraz podał, na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu, stosując przy tym prawidłową wykładnię przepisów prawnych mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji nie wykroczył zatem poza ramy swobodnej oceny dowodów, a dokonana przez niego ocena nie pozostaje w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy oraz podziela jego ustalenia i rozważania prawne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Należy zważyć, że sprzeciw skarżącego budziła kwestia, że płatnik miał możliwość korzystania z pracy zainteresowanych, a zatem należało przyjąć, że już to przesądzało o konieczności potraktowania ubezpieczonych jako pracownika spółki w szerokim rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego nie zgadza się z tym poglądem skarżącego, ponieważ przeczy mu treść art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W myśl tego przepisu, za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W utrwalonym orzecznictwie wyjaśnia się, że rozszerzenie pojęcia pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z własnym pracodawcą. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz własnego pracodawcy; w tym przypadku wskazuje się, że przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że

- będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z własnym pracodawcą

- jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Podkreśla się jednocześnie, że celem takiej regulacji było z jednej strony ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz z drugiej, ochrona pracowników przed skutkami zmian podmiotowych po stronie zatrudniających, polegających na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę podwykonawcom, którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych

(umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu) – patrz uchwała z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46, wyrok z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117, wyroki z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824, z 2 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727, z 18 października 2011, III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; należy też wskazać na najnowszy wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176 do którego sformułowano tezę: Dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą.

Powyższe wskazuje, że istotną przesłanką pozwalającą na kwalifikację z art. 8 ust. 2a. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest fakt wykonywania przez pracownika pracy na rzecz własnego pracodawcy w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej bądź z tym pracodawcą, bądź z podmiotem trzecim. Należy przy tym zauważyć, że pojęcie wykonywanie pracy należy rozumieć jako przysparzanie korzyści pracodawcy - czy to materialnych, czy niematerialnych, natomiast bezsprzecznie takie korzyści muszą być wynikiem pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, oczywiście nie można mówić o wykonaniu pracy w sytuacji, gdy jedynie istnieje możliwość przysporzenia korzyści. Takie rozumienie interpretowanego przepisu przeczy semantyce pojęcia wykonywanie pracy. Nie jest przy tym istotne, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną, istotne natomiast jest to, że w efekcie wykonywania pracy, to pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

W omawianej sprawie, z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że M. J., T. T., Ł. S. wykonywali pracę w spółce (...) na stanowiskach grafika komputerowego i projektanta (T. T.). Zakres obowiązków zainteresowanych wskazuje, iż pracowali oni na dokumentach im dostarczonych (tzw. źródłowych), praca zainteresowanych była zakresowo dokładnie określona i była możliwa do zweryfikowania na każdym etapie, odwołujący mógł kontrolować przebieg wykonywania powierzonych w umowie zadań i jego zaangażowanie. Spółka wskazała, iż jako pracodawca zatrudniająca zainteresowanych na umowę o pracę nie zlecała im projektów objętych ochroną ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych, zainteresowani nie wykonywali na jej rzecz dzieła w sensie wytworu. Należy nadmienić, że wyżej wymienieni pracownicy wykonywali projekty graficzne, jednakże na rzecz A. G. lub A. S., jako podmiotów prowadzących działalność gospodarczą odrębną od działalności spółki.

Projekty graficzne nie były sporządzane na potrzeby odwołującej się spółki, lecz – w ramach działalności gospodarczej A. G. i A. S. - były udostępniane wszystkim zainteresowanym podmiotom, w tym odwołującej się spółce, na zasadach komercyjnych w oparciu o umowy zawarte między przedsiębiorcami. Trafnie zatem odwołująca się spółka argumentowała, że nie była bezpośrednim beneficjentem rezultatów pracy zainteresowanych świadczonej na rzecz A. G. i A. S., a korzystanie z projektów odbywało się na warunkach umownych. Istotnym faktem jest również to, że projekty z bazy danych A. G. i A. S. nie nadawały się wprost do wykorzystania przez spółkę i każdorazowo wymagały dostosowania do potrzeb indywidualnych kontrahentów. Wymaga też zauważenia, że obowiązki zainteresowanych z umów o dzieło nie kolidowały z obowiązkami pracowniczymi na rzecz spółki i były realizowane poza godzinami pracy. Ustalone fakty prowadzą więc do wniosku, że zainteresowani tworzyli projekty niezależnie od potrzeb spółki, które mogły być następnie sprzedane spółce, jednak wcale nie musiały. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny podkreśla także, że aspekt finansowy nie pozostaje tu bez znaczenia. Zarówno bowiem A. G. i A. S. płacili zainteresowanym za ich pracę ze środków pochodzących z ich jednoosobowej działalności, jak też otrzymywali wynagrodzenie za projekty sprzedane na rzecz spółki. Organ rentowy nie kwestionował aby takie rozliczenia pomiędzy stronami następowały. Powyższe oznacza zatem, że pozbawione logiki byłoby przyjęcie, że pracownicy świadczyli pracę na rzecz spółki, gdyż odbyłoby się to ze szkodą dla A. G. i A. S..

Mając na uwadze przedstawione w sprawie stanowisko, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 12. 1. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak